



บทที่ 3

วิธำเนนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยที่มุ่งศึกษาสภาพและปัญหาการนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้พัฒนาหลักสูตรในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้พัฒนาหลักสูตรในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อศึกษาปัญหาการนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้พัฒนาหลักสูตรในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี

วิธำเนนการวิจัย

1. ขั้นตอนการวิจัย การวิจัยครั้งนี้แบ่งวิธำเนนการออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ
ขั้นที่ 1 ศึกษาเอกสารและสำรวจข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่
 1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาชาวบ้าน การพัฒนาหลักสูตร และศึกษาแนวนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร
 2. สำรวจข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพของภูมิปัญญาชาวบ้าน ในจังหวัดอุบลราชธานี ด้วยการให้แบบสำรวจข้อมูล ซึ่งขอความร่วมมือจากศึกษาธิการอำเภอ/กิ่งอำเภอ ในสังกัดจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 21 อำเภอ 3 กิ่งอำเภอ และในการสำรวจข้อมูลอีกส่วนหนึ่งผู้วิจัยได้ประสานงานขอความร่วมมือรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้วยตนเอง ได้แก่ ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดอุบลราชธานี ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมวิทยาลัยครูอุบลราชธานี หน่วยงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม

จังหวัดอุบลราชธานี พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติจังหวัดอุบลราชธานี สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดอุบลราชธานี สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจังหวัดอุบลราชธานี และศูนย์การศึกษาานอกโรงเรียนจังหวัดอุบลราชธานี

ขั้นที่ 2 ศึกษาเอกสารและสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ และจัดสร้างเครื่องมือเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเสนอแนะและปรับปรุง แล้วนำเครื่องมือดังกล่าวไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและผู้เชี่ยวชาญด้านภูมิปัญญาชาวบ้านตรวจแก้ไข นำมาปรับปรุงอีกครั้งหนึ่ง และนำเครื่องมือไปใช้เก็บข้อมูล

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรในการวิจัย ได้แก่

2.1.1 โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 1,346 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้บริหารโรงเรียน และครูวิชาการโรงเรียน

2.1.2 สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และกิ่งอำเภอ จำนวน 24 แห่ง ผู้ให้ข้อมูลคือ ศึกษาานิเทศก์ผู้ทำหน้าที่หัวหน้างานพัฒนางานวิชาการอำเภอ/กิ่งอำเภอละ 1 คน รวม 24 คน

2.1.3 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี ผู้ให้ข้อมูลคือ ศึกษาานิเทศก์ผู้ทำหน้าที่หัวหน้าฝ่ายพัฒนางานวิชาการ จำนวน 1 คน

2.1.4 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดและสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ จำนวน 25 แห่ง ข้อมูลคือ เอกสารที่เป็นนโยบาย แผนงาน และโครงการ

2.2 การเลือกกลุ่มตัวอย่าง การเลือกโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973) กำหนดความคลาดเคลื่อนเท่ากับ ± 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 308 โรงเรียน แล้วเทียบสัดส่วนร้อยละ กระจายไปตามขนาดจำนวนโรงเรียนของในแต่ละสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ แล้วจึงสุ่มแบบง่าย (simple random sampling) ได้โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 308 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 2 คน คือ ผู้บริหารโรงเรียนและครูวิชาการโรงเรียน รวมผู้ให้ข้อมูลจำนวน 616 คน ดังรายละเอียด

ต่อไปนี้เป็น (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี, 2534)

ที่	สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และกิ่งอำเภอ	จำนวนโรงเรียนประถมศึกษา		หมายเหตุ
		จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	
1	เมืองอุบลราชธานี	91	21	
2	กุดข้าวปุ้น	29	7	
3	เขมราฐ	63	14	
4	โขงเจียม	37	8	
5	เขื่องใน	78	18	
6	ชานุมาน	31	7	
7	เดชอุดม	129	30	
8	ตระการพืชผล	92	21	
9	ตาลสุม	22	5	
10	นาจะหลวย	35	8	
11	น้ำยืน	55	13	
12	บุณฑริก	52	12	
13	พนา	50	11	
14	พิบูลมังสาหาร	97	22	
15	ม่วงสามสิบ	69	16	
16	วารินชำราบ	80	18	
17	ศรีเมืองใหม่	54	12	
18	เสนางคนิคม	23	5	
19	หัวตะพาน	43	10	
20	อำนาจเจริญ	86	20	

ที่	สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และกิ่งอำเภอ	จำนวนโรงเรียนประถมศึกษา		หมายเหตุ
		จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	
21	โพธิ์ไทร	33	8	
22	กิ่งอำเภอสำโรง	54	12	
23	กิ่งอำเภอคอนมดแดง	17	4	
24	กิ่งอำเภอสิ้ออำนาจ	26	6	
	รวม	1,346	308	

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยเครื่องมือ
จำนวน 4 ฉบับ ดังนี้

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามผู้บริหารโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ
(check list) และแบบปลายเปิด (Open-ended) แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอนดังนี้
ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพนโยบาย แผนงาน/โครงการ และสภาพปัญหา
การนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้พัฒนาหลักสูตรในโรงเรียนประถมศึกษา

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามครูวิชาการโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ
(check list) และแบบปลายเปิด (open-ended) แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้พัฒนา
หลักสูตรในโรงเรียนประถมศึกษา

ฉบับที่ 3 แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง สำหรับศึกษานิเทศก์สำนักงานการ
ประถมศึกษาจังหวัดและศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ เกี่ยวกับ
บทบาทหน้าที่ สภาพนโยบาย แผนงาน/โครงการ และปัญหาในการสนับสนุนและการนิเทศติดตาม

ผลในการนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรในโรงเรียนประถมศึกษา

ฉบับที่ 4 แบบศึกษาเอกสาร เป็นแบบเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารนโยบาย แผนงาน/โครงการของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี และสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอที่เกี่ยวข้องกับการนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรในโรงเรียนประถมศึกษา

4. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยดำเนินการดังนี้

- 4.1 ศึกษาค้นคว้าเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรและภูมิปัญญาชาวบ้าน
- 4.2 ศึกษาแนวนโยบายหรือแนวปฏิบัติของหน่วยงานทางการศึกษา ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กรมวิชาการ ศูนย์พัฒนาหลักสูตร และสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
- 4.3 ศึกษาและสำรวจข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพของภูมิปัญญาชาวบ้านในจังหวัดอุบลราชธานี โดยการใช้แบบสำรวจข้อมูลขอความร่วมมือจากศึกษาธิการอำเภอจำนวน 21 อำเภอ 3 กิ่งอำเภอ
- 4.4 นำข้อความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร แนวนโยบาย และการสำรวจข้อมูลพื้นฐานมากำหนดขอบเขต รายละเอียดเนื้อหา และประเด็นสำคัญที่จะกำหนดเป็นแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบศึกษาเอกสาร
- 4.5 สร้างแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบศึกษาเอกสาร ตามรายละเอียดและประเด็นสำคัญที่กำหนดไว้
- 4.6 นำแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบศึกษาเอกสารที่สร้างเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาแก้ไขปรับปรุง
- 4.7 นำแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบศึกษาเอกสารที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อพิจารณาความครอบคลุมเนื้อหาและภาษาที่ใช้
- 4.8 นำแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบศึกษาเอกสารที่ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิมาพิจารณาแก้ไขปรับปรุงและขอคำแนะนำความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

4.9 จัดทำแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบศึกษาเอกสารฉบับสมบูรณ์ และนำไปใช้เก็บข้อมูลจากประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยขอหนังสือจาก บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ส่งถึงผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และผู้วิจัยดำเนินงานดังนี้

5.1 ข้อมูลแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำส่งสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ด้วยตนเอง และขอความร่วมมือจากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และในบางส่วนผู้วิจัยเดินทางไปเก็บรวบรวมด้วยตนเอง

5.2 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยเดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

5.3 ข้อมูลจากเอกสาร ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

แบบสอบถามทั้งหมด 616 ฉบับ ได้รับคืน 596 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 96.75 ดังปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและค่าร้อยละของแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับคืน

ประชากร	จำนวนที่ส่ง	จำนวนที่รับคืน	ร้อยละ
ผู้บริหารโรงเรียน	308	298	96.75
ครูวิชาการโรงเรียน	308	298	96.75
รวม	616	596	96.75

สำหรับแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ จำนวน 25 คน และได้ข้อมูลครบทั้ง 25 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

6. การวิเคราะห์ข้อมูล มีวิธีนำเสนอ ดังนี้

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และแบบสอบถามวิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ และเสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย ส่วนแบบสอบถามปลายเปิดใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร เป็นการวิเคราะห์เนื้อหา และเสนอเป็นความเรียง

สูตรคำนวณหาค่าร้อยละ (ประคอง กรรณสูตร, 2525)

$$\text{ร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม}}{\text{จำนวนผู้สอบแบบสอบถามทั้งหมด}} \times 100$$

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย